

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglaš: enostopna mm vrsta za enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/1. Telefon 360
Uprava:
Marijin trg 8. Telefon 44
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Politični položaj.

Beograd, 4. nov. (Izv.) Politični položaj se po povratku ministrskega predsednika Nikole Pašića v Beograd še ni razčistil. Kakor se doznava, gospod Pašić ni zadovoljen s koraki, ki jih je naša vlada ukrenila povodom zadnjih dogodkov na Madžarskem. Zlasti se ne strinja z mobilizacijo. Mnogo se komentira dejstvo, da je bilo g. Tiči Popoviću ponovno poverjeno vodstvo zunanjega resorsta, da si je za gotovo pričakovalo, da se s svojega dopusta ne povrne več na mesto pomočnika zunanjega ministra. Seje narodne skupščine se smatrajo le kot nekaka priprava za pravo parlamentarno sezono. Vse politično življenje se še vedno osredotočuje v klubih. Radi-

kalci so še vedno nezadovoljni z noturanim ministrom Svetozarjem Pribičevićem. Zaradi tega želijo, da to mesto prevzame g. Ljuba Jovanović, demokrati pa nikakor niso voljni popustiti v tem vprašanju, vsled česar je zadeva še vedno nerešena. V muslimanski stranki je prišlo do nesoglasja zaradi izključitve poslanca Kulenovića iz parlamentarnega kluba, ki je, kakor znano, pristvoval sejam hrvatskega bloka v Zagrebu. Zaradi tega je med nekaterimi poslanci tega kluba nastalo nerazpoloženje proti njemu. Tudi to vprašanje še ni rešeno, ker se skupina dr. Spahe protivi njegovi izključitvi.

Portoroška konferenca.

Portoroše, 4. nov. (Izv.) Po daljših debatah se je danes v gospodarski komisiji dosegel prvi pozitivni uspeh. Soglasno je bil sprejet skupni avstrijsko - češkoslovaški predlog, naj se v določenem roku ukinejo vse uvozne in izvozne prepovedi. Zedinili so se tudi v odseku za poštne zadeve v tem zmislu, da naj se odslej vse tri telefonske proge med Dunajem in Trstom preko Jugoslavije izroče direktnemu prometu med Italijo

in Avstrijo. Ako bi težkoče še naprej trajale, bo Italija v šestih mesecih zgradila novo telefonsko progo med Trstom in Dunajem čez Koroško.

Portoroše, 4. nov. (Izv.) Železniška komisija je razpravljala o umetni razdelitvi goriva in kolikor mogoče neoviranem prometu ob teku vagonov. Poštna komisija je proučevala znižanje nekaterih poštinskih pristojbin.

Madžarska politika.

Budimpešta, 4. nov. Predsednik Gaal je naznanil skupščini, da ga je ministrstvo za državno branbo pisмено obvestilo, da v kratkem odputuje prvi transport v Rusiji zadržanih madžarskih talcev. — Nato je prešla zbornica k posvetovanju o zakonskem načrtu o ukinitvi vladarskih pravic bivšega kralja Karla IV. in o habsburškem nasledstvu. — Poročevalec državnopravnega odseka, Stefan Rubinek je podal odseku sledeče poročilo: V zakonskem členu 1. iz leta 1920 je narodna skupščina določila, da izvrševanje kraljevske oblasti od 13. novembra 1918 dalje počiva. Hkrati si je pridržala narodna skupščina ureditev nasledstva na prestolu, kakor tudi določitev osebe kralja. Dokler se vprašanje izvrševanja oblasti državnega poglavarja ne more urediti, je izvolila narodna skupščina v svrhu začasnega izvrševanja oblasti guvernerja. To je vplivalo na vso deželo pomirjevalno. Dasi končnoveljavna ureditev nerešenih vprašanj nikakor ni bila aktualna, so skušali posamezni činitelji, proti njeni volji, rešiti ta vprašanja pristransko. Radi teh poizkusov, ki so izpostavili državo v nevarnost nove zasedbe, je nastala nujnost, da se končnoveljavno uredi ta vprašanja. Narodna skupščina je bila za nekaj časa podvržena tujim vplivom, ki jih ne moremo drugače zaznamovati, kakor neupravičeno vmešavanje v madžarske notranje zadeve. (Splošno odobravanje.) Notranje in zunanje komplikacije so imele za posledico, da je postala ureditev nerešenih vprašanj aktualna in da je bila vlada prisiljena, predložiti narodni skupščini zakonski načrt. Državnopravni odsek je priporočal zbornici, naj sprejme zakonski načrt v celoti. Ministrski predsednik grof Bethlen je izjavil, da zakonski načrt ni posledica razvoja normalnega konstitucionalnega življenja, temveč posledica dogodkov zadnjih dveh tednov. Sedaj je bil predložen narodni

skupščini zakonski načrt, ki je z eno potezo prečrtal razvoj štiristo let. Dve okoliščini sta bili, ki sta povzročili, da je položaj v kratkem času dozorel: 1. Oni lahkomišelní poizkus, katerega žrtve sta bila bivši kralj in njegova dinastija (medklicij poslancev Friedrichove stranke: »Živel kralj!« Klici s klopi stranke malih poljedelcev: »Sramotilci madžarstva!«) kakor tudi mir naroda; 2. ono pohlepno stremljenje, ki se je radi tega poizkusa pokazalo pri naših sosedih in katerega namen je bil vmešavati se v naše notranje zadeve in izsiliti izvršitev njihovih zahtev z oboroženo močjo. Dogodki, ki je dejal ministrski predsednik so nam še preblizu, da bi se dali predložiti v objektivni luči. Zgodovina bo izrekla o tem svojo sodbo. Hkrati pa mora izjaviti, da v imenu madžarske vlade in madžarskega ljudstva slovesno protestira zoper tuje vmešavanje, ker je storila madžarska vlada vse iz svojega lastnega nagiba, ko se je postavila zoper restavracijo Habsburžanov. Slovesno moramo protestirati ne le proti vmešavanju v naše notranje zadeve, temveč tudi zoper to, da so bile stavljene nekatere zahteve, ki se tičejo tega vprašanja le malo in ki kršijo trianonsko mirovno pogodbo. Govornik se ne mara baviti z diplomatskimi notami, ki so bile izmenjane. Omenja le, n. pr., da je bilo govora o razorožitvi. Ta zahteva pomenja ali v trianonski mirovni pogodbi vsebovano razorožitve, v tem obsegu, kakor ga predpisuje pogodba, ali pa gre za to, da se stavljajo posebne zahteve, prejkone take, ki prekoračujejo poprej omenjeni obseg. More se le smehljati, da hočejo državi naprti mobilizacijske stroške male entente, ker je madžarska vlada napela vse moči, da je onemogočila stremljenja, ki so ogrožala notranji mir Madžarske. Ako tudi se je govorilo o izvršitvi mednarodnih določb mirovne pogodbe, se mora to nanašati le na beneški dogovor.

SEJA NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 3. nov. Danes ob 10.30 je otvoril predsednik dr. Ivan Ribar tretjo sejo narodne skupščine. Narodni skupščini se je naznanil ukaz vlade, s katerim se imenuje za zastopnika ministrskega predsednika minister Marko Trifković. Parlamentu se je tudi naznanilo, da bo nadomestoval ministra za trgovino dr. Spaha za njegove bolezni minister narodnega zdravja dr. Karamahmedović. Skupščini se je predložil predlog o podaljšanju pogodbe vzajemnega trgovinskega prometa med našo državo in avstrijsko republiko. Ta predlog bo izročen posebnemu odseku v proučevanje. Ta odsek bo sestavljen na prihodnji seji. Odboru za poslovanje je bil izročen načrt poslovnika za narodno skupščino, katerega je predložil minister za izenačenje zakonov. Zakonodajnemu odboru je bil izročen zakonski predlog o državnem svetu, o upravnih sodiščih in načrt zakona o civilni upravi. Zakonski predlog glede razdelitve države na oblasti, o srezkih in občinskih upravah se izroči v proučevanje posebnemu odseku, ki se bo izvolil na posebni seji. Finančnemu odseku je bil izročen zakonski načrt, ki se tiče izvanrednega vojnega kredita 200 milijonov dinarjev. Imunitetnemu odseku se je dostavila zahteva sodnije po izločitvi nekaterih poslancev. Skupščini se je naznanila tudi ostavka poslanca Todorovića za timoško okrožje. Tozadevni akt se je izročil verifikacijskemu odboru. Pred prehodom na dnevni red je javil predsednik, da je poslanec Stojan Protić položil predpisano prisego v zmislu ustave. Nato se je prešlo na dnevni red: Volitev administrativnega, imunitetnega, odseka za prošnje in pritožbe in finančnega odseka. Ti odseki so se volili po razmerju s številom članov posameznih skupin. Vsaka skupina je predložila svojo listo. V vsak posamezen odsek je prišlo toliko članov, kolikor je pripadalo posameznim skupinam po načelu proporca. Skupščina je sprejela tudi naredbo, da morejo one člane, katerim ni bilo mogoče priti na sejo, nadomestovati kandidati, ki so bili na njihovi kandidadni listi takoj prvi za izvoljenimi poslanci. Nato so volili tudi kontrolorje, naker je prešlo na glasovanje. Ko so bili vsi odseki izvoljeni je predsednik zaključil sejo ob 12.15. Naslednja seja z dnevnim redom: Volitev odbora za proučevanje zakonskega predloga o razdelitvi države na oblasti, o oblastnih in srezkih samoupravah in o občni upravi se vrši jutri v petek ob desetih.

ALBANIJA MOBILIZIRA.

Beograd, 4. novembra. Presbiro poroča iz Pariza: Listi objavljajo nastopno brzobjavko od 1. novembra iz Tirane: Vsled novih napadov srbskih čet na Albanijo se je v Tirani sestavil nov izključno nacionalni kabinet. Mobilizacija se vrši sedaj intenzivneje. Na mejo so odposlana ojačenja. (Čudno je, da brzobjavke iz Tirane dosepejo v 24 urah. Pripomba dopisnika.)

RADIKALI ZA UKINJENJE MINISTRSTVA ZA SOCIJALNO POLITIKO.

Zagreb, 4. novembra. »Riječ« poroča iz Beograda: Snoci je radikalni klub sprejel predlog, da se ministrstvo za socijalno politiko ukine, obdržati pa ministrstvo za narodno zdravstvo.

OSTRE ODREDBE V SUBOTICI.

Subotica, 4. novembra. V mestu vlada poostreno stanje. Lokali morajo biti zaprti ob 23; pozneje je prebivalcem bivanje na ulicah prepovedano. Ta naredba se je razširila tudi na vse kraje, ki se nahajajo ob madžarski meji.

PREDSEDNIK REŠKE VLADE POSETI BEOGRAD.

Zagreb, 4. nov. (Izv.) Predsednik reške vlade Zanella potuje te dni v Beograd, kjer namerava konferirati z našo vlado o rešitvi reškega vprašanja.

RAZOROŽITEV MADŽARSK.

Praga, 4. nov. »Narodni Listy« doznava, da bo general Weygand, ki se je mudil nedavno v Pragi, vedil razorožitev Madžarske.

ZOPET GENERALNI KONZUL IN BANČNE MAHINACIJE.

Beograd, 4. nov. (Izv.) Današnja »Politika« objavlja dopis iz Londona, v katerem očita našemu tamošnjemu konzulu Joci Jovanoviću nečedne mahinacije z angleškimi bankami v zadevi našega posojila. Članek je danes na borzi povzročil veliko paniko, vsled česar so tečaji znatno varirali.

Velika in mala antanta.

Ko je pred letom češki državnik Beneš osnoval malo antanto kot novi politični činitelj v srednji Evropi, tedaj se je splošno mislilo, da bo nova politična tvorba poslala enostavna ekspozitura interesov velike antante na ozemlju razpadle avstroogrške monarhije. To naziranje se je v gotovi meri opravičevalo z dejstvom intimnega sodelovanja češkoslovaških in jugoslovanskih revolucionarcev z državniki velike antante med vojno in pri sklepanju mirovni pogođb. Tedaj je bila velika antanta enotna zajednica, ki je složno pospeševala državno samostalnost slovanskih narodov v srednji Evropi. Bala se je namreč Velike Nemčije in restravracije avstroogrškega cesarstva. Bojazen je delila tudi Italija toliko časa, dokler se ni izkazalo, da take nevarnosti brez sodelovanja srednjeevropskih Slovanov več ne more biti. Ko je Italija to uvidela, je začela ubirati lastno pot, ki meri na popolno hegemonijo njene politične vplivnosti na Adriji, Balkanu in v srednji Evropi. To politiko zasleduje Italija kakor se danes z zadostno jasnostjo vidi iz bojazni pred rastočim državnim in vojaškim organizmom jugoslovanske države, ki bo v bodočnosti edina nasprotovala njenemu imperijalizmu na Jadranskem morju. Dočim so se Orlando in Sonnino borili proti zaščitniku Jugoslavije Wilsonu in je Giolitti in Storza skušal uveljaviti proti namirosljubna in prijateljska razpoloženja, se je novi italijanski zunanji minister markiz della Torretta udal nacionalističnim kričanjem ter zasnoval določeno politično akcijo, ki je naperjena naravnost in jasno proti jugoslovanski državi. Baroško in reško vprašanje zanemarija, v Londonu nagaja z demaršami, da bi uveljavil stare albanske meje iz leta 1913, ki bi tvorile izborne izpadne postojanke proti naši državi, po Makedoniji rovari z bolgarskimi komitaiši, zavlačuje trgovinska pogajanja. Predvsem pa je izmislil načrt, ki naj utrdi izključno in popolno hegemonijo Italije v srednji Evropi. Zato je aranžiral predrazno gesto premagane Madžarske proti naši državi, ki je zahtevala brezpogojno predajo pečuskega bazena. Z beneškim sporazumom je v priog Madžarske prelomil teritorialne določbe trianonske pogodbe, ne da bi bil povprašal za mnenje držav, ki so to pogodbo podpisale in tudi izvrševale. Nato je aranžiral habsburški restavracijski poizkus, potegnil veliko antanto za sabo in se zoperstavil odškodninskim zahtevam male antante. Italija si je izbrala srednjeevropsko interesno sfero in vsled tega je izbruhnil razdor med veliko in malo antanto.

Politična kombinacija male antante temelji na štirih defenzivnih pogodbah. Prva se je sklenila poleti leta 1920 med Jugoslavijo in Češkoslovaško, da se zavaruje trianonska pogodba, druga se tiče Poljske in Romunske, tretja Romunske in Češkoslovaške, četrta Romunske in Jugoslavije. Madžarski konflikt se je izpremenil v diplomatske razgovore med veliko in malo antanto. Ne gre več za poedinosti, gre za vprašanje, ali naj bo mala antanta samostalni politični činitelj v srednji Evropi, ki bo temeljil na določilih mirovni pogođb, ali pa bodo zadeve srednje Evrope prepuščene samovoljnemu reševanju Italije in njenemu izigravanju Madžarske proti nam. Za našo državo pomeni mala antanta hrbtenico odpornosti proti nakanam Italije. Dobro je, da je skupno s Češkoslovaško mobilizirala povsem resno svojo vojsko in da je pripravljena resno zastopati življenjske interese proti Madžarski in Italiji. Sedaj je prišel trenutek, da se v diplomatskih razgovorih uveljavijo naši nazori in da se zahteva od velike antante, da brezpogojno varuje trianonsko pogodbo, njene vojaške in teritorialne določbe. Tozadevno se bo moralo revidirati beneški sporazum, ali pa v kompenzacijo odstopiti pečuski bazen. Avantiura, katero je organizirala Madžarska, naj se likvidira v vsem obsegu tako, da bodo plačani vsi stroški mobilizacije. V Albanijo prodira grška vojska, Miriditi so pred Tirano. Tudi na tej točki zoperstavimo se odločno Italiji! Sedajni trenutek zahteva od naše diplomacije, da izloči in aneči prepotentno akcijo Italije po izključni politični hegemoniji v srednji Evropi. Tu naj odslej imigativno vzpostavi mala antanta svojo moč. Naj konci della Torretova politika z polomom v srednji Evropi. Interesi so jasni in nevarnosti še bolj, da ne bi bila nasprotja postavljena v al — ali.

ZA SANIRANJE SREDNJE EVROPE!

Bruselj, 3. nov. Frank Vanderlip je razložil zastopniku belgijske depisne agencije načrt za ustanovitev rezervne banke, ki naj služi v rešitev naridov srednje Evrope. Banka bi razpragala z jamstvenim fondom v znesku milijarde dolarjev in bi imela možnost izdati pet milijard mednarodnih bankovcev, ki bi uživali zupanje Zedinjenih držav. Na ta način bi se zmanjšalo kroženje papirnatega denarja v prizadetih državah.

K KARLOVI AVANTURI.

Praga, 4. nov. Kakor poroča »Pravo Lidu«, ni bil aretiran in interniran samo sin Stefana Rakowskega, temveč tudi njegova žena in hči, ki sta bivali na Slovaškem.

PRIPRAVE ZA PLEBISCIT NA BURŠKEM V TEKU?

Dunaj, 4. nov. (Izv.) Vlada je doznala o zapadno - madžarskem vprašanju, da je medzavezniki komisija generalov v Sopronju že začela pripravljati ljudsko glasovanje na Burškem, ne da bi bil k temu povabljen tudi zastopnik Avstrije. Zaradi tega se z avstrijske strani že danes odkrito izjavlja, da jamstva, ki jih je zahtevala Avstrija za izvedbo plebiscita, niso nikaki pogoj, ki bi bil odločilnega pomena za izvedbo beneškega sporazuma po avstrijskem narodnem svetu. Ako namerava sedaj madžarska vlada s pomočjo generalne komisije izvesti ljudsko glasovanje v svojem zmislu, potem je treba s tem računati, da avstrijska vlada vendar ne bo mogla pričakovati od narodnega sveta, da sprejme tak plebiscit, ravnotako kakor je

odkolnila sodelovanje pri komediji od 3. oktobra. Avstrijska vlada je zaradi tega to svoje stališče naznanila veliki in mali antanti ter pri komisiji generalov v Sopronju.

Zagreb, 4. nov. Devize. Berlin 155—159, Bukarešta 190—200, Milan 1400—1450, London 1320, Pariz 2325—2350, Praga 328—342, Švica 6500—6600, Dunaj 6.50—6.75, Budimpešta 37.50—37.90, Valute. Dolarji 325—345, češkoslovaške krone 310—324, napoleoni 1250, marke 170, lire 1390—1410.

Beograd, 4. nov. Devize. London 322, Pariz 615, Praga 81, Dunaj 1.70, Berlin 40, Milan 340, Budimpešta 9.70, Valute. Dolarji 81.50, marke 41, leji 50.

Dunaj, 4. nov. Devize: Zagreb 1548—1552, Beograd 6190—6210, London 22.630—22.710, Milan 22.920 do 23.010, Pariz 44.980—45.030, Sofija 2895—2905, Varšava 206—208, Curih 106.975—107.025, Valute: jugoslovanski dinarji tisočaki 6190 do 6210, stotaki 6170—6190, češkoslovaške krone 5597—5603, madžarske krone 615.50—616.50.

Curih, 4. nov. Devize: Berlin 2.32, Newyork 5.37, London 21.14, Pariz 39.50, Milan 21.70, Praga 5.05, Budimpešta 0.55, Zagreb 1.65, Bukarešta 3.85, Varšava 0.18, Dunaj 0.17, avstrijske žigosane krone 0.12.

Praga, 4. nov. Valute. Marke 47.25, švicarski franki 1912.50, lire 408, francoski franki 755.50, funti 403, dolarji 102, dinarji 124.25, leji 52, levi 52.75, avstrijske krone 1.80, poljske marke 3, madžarske krone 10.85.

SEJA ZAKONODAJNEGA ODBORA.

Beograd, 3. nov. Danes dopoldne se je vršila četrta seja zakonodajnega odbora, katero je otvoril predsednik Miša Trifunović. Na dnevnem redu je bil odlok o začasnem podaljšanju trgovinske pogodbe z Avstrijo dne 26. junija 1920. Rok te pogodbe je pretekel 31. avgusta t. l. Sedaj se nahajamo v brezpogodbenem stanju, ki je naši trgovini škodljiv. Poslanca Ivan Jovanović in Jovan Gjonović sta zahtevala, da se tozadevni predlog predloži narodni skupščini. Minister za trgovino dr. Spaha prosi zakonodajni odbor, da mu da pooblastilo, da podaljša pogodbo za dva meseca. Pri glasovanju je bil ta predlog sprejet.

Beograd, 3. nov. Poslanec Fehim Kurbegović je kot poslanec tretjega odseka zakonodajnega odbora izdelal v splošnih obrisih načrt naredbes tavanjskega vprašanja, ki naj bi veljala za vso kraljevino. Ta načrt se bo obravnaval najprej v ministrstvu za socijalno politiko, nato pa se predloži ministrskemu svetu v odobrenje.

SAVEZNIKI IN NAŠA AKCIJA V ALBANIJI.

London, 3. nov. Reuterjev urad doznava, da so zavezniške vlade opozorile beograjsko vlado na jugoslovensko prekoračevanje albanske meje.

NOVINARJI V KOMISIJI ZA NAČRT TISKOVNEGA ZAKONA.

Beograd, 4. nov. (Izv.) Doslej niso bili poklicni novinarji zastopani v komisiji za načrt tiskovnega zakona. Ker so novinarji temu ugovarjali, so poslanci, ki so poklicni novinarji, storili vse potrebne korake, da se to omogoči. Sedaj so ti gospodje dosegli, da so v komisiji zastopani tudi poklicni novinarji, in sicer poslanca-novinarja Wilder in Korkut.

NA ZAPADNEM MADŽARSKEM SE VEDNO TOLPE!

London, 4. novembra. (Brczično.) Velešile so pozvale madžarsko vlado, naj vpliva z vso silo na razpustitev tolp, ki se še nahajajo v velikem številu na Zapadnem Madžarskem.

K situaciji v Mali Aziji.

Grška akcija v Mali Aziji je imela namen onemogočiti revizijo svetovnega mirova, sklepa in prisiliti kemalistično vladu v Angori, da prizna njega teritorialne določbe. V to svrhu je napravila Grčija velike vojaške napore: posrežilo se ji je sicer prodreti od Smirne precej daleč v Anatolijo in prevladati ponovno odpor kemalistične vojske. Toda Turki se kljub temu niso udali, nasprotno: potisnili so celo v bitki na Sakariji grške čete nazaj na črto Eskişehir. — Kjutahija, kjer je prirodna meja med območjem Egejskega obrežja in notranjostjo in tu si še vedno stojita vojski nasproti.

Grški namen se tedaj ni izpolnil. Turki kljubujejo slejkoprej in revizija svetovnega mirova pogodb se vedno kljub tolikim žrtvam ni izključena.

V tem položaju se je zdelo grški vladi oportuno, da se obrne na ententno silo s prošnjo za posredovanje, kljub temu, da je na grškem prestolu še vedno germanofilski kralj Konstantin, vir vse današnje grške nesreče. — Grški ministri predsednik Gunaris je našel v Parizu malo prijazen sprejem; kaj pa je opravil v stvarnem oziru, ni znano. Da ne veliko, lahko sklepamo iz vsega dosedanjega zadržanja Francije, zlasti pa tudi iz najnovejših dogodkov.

Ravno te dni se je vrnila v Pariz francoska misija, ki se je mudila pod vodstvom Franklina Boullona v Angori pri kemalistični vladi. Njen namen je bil doseči sporazum in sprijaznenje med Francijo in kemalistično vladu, kar je prvi zelo potrebno iz več ozirov, ne na zadnjem mestu v svrhu, da se zniža število posadk, ki so potrebne na anatolsko-sirski meji in tako zmanjšajo finančna bremena, ki jih proračun tako težko prenaša. O uspehu te misije seveda še ne bomo tako kmalu imeli točnih pojasnil, a da je dosegla precejšen del svojega namena, to je precej gotovo. Poroča se med drugim, da so Francozi Turkom koncedirali mejno črto, ki naj loči francosko Sirijo od turškega ozemlja, tako, da poteka ob bagdaski železnici, ki naj ostane še turška, s čimer morejo biti Kemalisti pač zadovoljni. Anglijska poročila pa vedo povedati, da so se Francozi obvezali tudi, da bodo podpirali turške zahteve po Traciji in Smirni, zakar so dosegli tudi važne gospodarske prednosti. Koliko je na teh vesteh resnice, ni mogoče reči; gotovo pa je, da Francozi Grkom ne bodo šli na roko. Anglija je sicer favorizirala Grčijo, in njej je bolj ljubo, ako ima kot stražarja ožin Grke, katere vzpričo njih pomorske lege zlahka strahuje, nego Turke, ki se znajo spretno zabarikadirati za njimi. Toda tudi Anglija je pokazala nagnjenje, pomiriti se s Turki, in tako je zelo verjetno, da se smirna in trška zadeva vendarle ne bo končala tako ugodno za atensko vladu, kakor je njena minimalna želja.

Vsekakor je videti, da bo po tolikih žrtvah — Turčija se nahaja v vojni že skoro deseto leto — v bližnjem orijentu vendarle nastopil mir. Ako bi bili Grki ostali pod vodstvom Venizelosa, bi se pač mogli drugače veseliti, nego se ga — pod kraljevanjem Konstantina.

Zdrugestrani sveta

Izmed konfliktov, ki se pripravljajo, v svetovni politiki, obrača nase pozornost oni med Japonsko in Severno Ameriko. Kajti nasprotje, ki vlada med Združenimi državami severnoameriškimi in prvo silo vzhodne Azije, Japonsko, je tako veliko ter temelji na tako stvarnih spornih zadevah, da je videti pomirjenje izven možnosti mirovne politike. Že zelo dolgo se je gojila nada, da se bo zmanjšalo ali vsaj nekoliko izgladilo na konferenci v Washingtonu. Zdi se, da je to upanje neutemeljeno, kajti v današnjem položaju si težko predstavljamo, kako bi se mogel najti kompromis med obema nasprotujočima si stališčema.

Osnovni stvarni vzrok nasprotjem je preobljudenost Japonske. Država Japonska šteje do 78 milijonov ljudi, od tega velika večina na otočju, ki je vrh tega deloma gorato in kate-rija najsevernejši otok Jeso je malo rodovitni, v podnebnem oziru neugodni in vsled tega le malo obsejen. — Prevelika množina prebivalstva, ki je zgnjetena tu na malem prostoru, išče sedaj prilike, da bi si pomagala ali z izseljevanjem ali z industrijalizacijo. Za prvo je treba prostora, za drugo trga in eksploatacijskih objektov. V boju za oboje, predvsem pa za prvo, leži težnja japonske politike, pa tudi jedro njenega spora z Ameriko.

Dežel, kjer bi bilo prostora za japonske izseljence, je pravzaprav dovolj okrog in okrog Japonske, toda — nedostopne so Japoncem. To velja predvsem za one dežele ob Tihem oceanu, ki so v oblasti severnoameriške Unije. To so zapadne zvezne države Unije, ležeče ob oceanu ali vsaj v njegovi bližini, in pa na otočju Filipini ter drugih manjših otokih Velikega oceana, ki so last U. S. A. Tu se Japonci ne smejo naseljevati, ker tvorijo prehudo konkurenco belim. Da se te izjemne naseljeniške določbe predrugačijo, to je ena glavnih teženj Japon-ke.

V bližini Japonske se nahaja sicer tudi Poamurje in vzhodna Sibirija, ki sta v ruski oblasti, kakor tudi severna Mandžurija, ki je formalno še kitajska last. Toda te dežele prihajajo vsled svojega izredno mrzlega podnebja za Japonce malo v poštev, kvečjemu v svrhu gospodarske eksploatacije. Kitajska sama pa je še bolj preobljudena in njo tarejo iste skrbi kot Japonsko; le v gospodarskem oziru je tu vabljivo polje za Japonce, ki so se seveda že davno zavedli te okolnosti. Med svetovno vojno so pač v deželi močno napredovali, ker je izginila evropska konkurenca, toda po vojni se morajo tudi tu braniti pred Evropejci.

Japonski pred nosom leži tudi bogato otočje Vzhodne Indije, ki pa se nahaja v nizozemskih rokah. To otočje prihaja sicer vsled svojega prevročega, tropskega podnebja za naseljevanje malo v poštev, temveč pa je vredno radi preobilice kolonialnih sadežev, eksploatairanih na veliko. Japon-ke, hlepeča po gospodarskih trgih in sirovinah, se je po rusko - japonski vojni začela ozirati po teh bogatih otokih, kar je povzročilo izdatno zblizanje med Holandijo in Unijo.

Naposled imamo še Avstralijo in njeno otočja, ter v Ameriki zapadno obalo Kanade, kjer je prostor in pod-

nebje, kakor nalašč za Japonce. Toda tam se jih tamkajšnji Angličani ne brajo nič manj energično, ko Unija in za gotovo lahko smatramo, da je politika teh dveh angleških dominijonov glede Japonske povsem enaka oni Washingtonske vlade. Ta moment, ki bo brez dvoma za angleško politiko odločilne važnosti, je eden najmerodajnejših za presojanje bodočega razmerja na obalah Tihnega oceana.

Gospodarstvo.

† Mariborska eskomptna banka. Dne 30. oktobra t. l. se je vršil v Mariboru občni zbor Mariborske eskomptne banke, na katerem se je sklenilo povišati delniško glavnico na kron trideset milijonov z izdajo petdesetisoč novih delnic a K 400.— nominalne. Nove delnice se bodo ponudile delničarjem v razmerju z novi na eno staro po K 600.—, nedelničarjem po K 700.— za komad. Istočasno se je sklenilo spremeniti ime zavoda v »Jugoslovansko Union-banko« ter prenesti sedež iz Maribora v Beograd. — S tem se je najstarejši bančni zavod v Sloveniji, ki je bil ustanovljen leta 1872 postavil na širšo podlago ter razširil svoj delokrog na celo Jugoslavijo. Do sedaj je zavod poleg sedeža v Mariboru vzdrževal podružnice v Murski Soboti, Velikovu in Gornji Radgoni ter sezonsko ekspozituro v Rogški Slatini. V kratkem se otvorijo podružnice v Ljubljani (Sv. Petra cesta št. 24) in Kranju, ustanovitev novih podružnic v raznih tržiščih Jugoslavije je projektirana. Vodstvo zavoda je prevzel prejšnji ravnatelj Jadranske banke, g. Avgust Praprotnik.

† Priporočamo Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani, Marijin trg 8. Denar v njem je popolnoma varno naložen. Hranilne vloge obrestuje po 4 in pol odstotkov, večje vloge z odpovednim rokom tudi višje po dogovoru. Izvenljubljanskim vlagateljem so poštne položnice na razpolago, tako da nimajo nikakih stroškov. Stanje

Ali in kdaj se bo Japonska čutila dovolj močno, da poskusi s silo v svojo korist razrešiti ta državni problem, to je danes še negotovo. Da se pripravljajo na tako odločitev, to potrjujejo vsa poročila. Da pa zaenkrat položaj zanjo še ni ugoden, je razvidno iz gorenjih okolnosti.

branih vlog nad devet milijonov K, kar je za komaj dveletno poslovanje lep uspeh in dokaz splošnega zaupanja ki ga uživa Jugoslovanski kreditni zavod.

† Denarna kriza. Kakor lani v jesen je nastopila tudi letos občutna denarna kriza t. j. pomanjkanje gotovine. Ljudje dvigajo iz denarnih zavodov svoje prihranke, da si nakupijo živež in druge potrebščine. Velikanske vsote gredo vsako jesen tudi v Slavonijo in v Banat za nakup živeža. Da denarna kriza ne postane prehuda, je dolžnost vsakogar, da ne skriva denarja doma, temveč ga naloži v kak denarni zavod, da pride splošnemu narodnemu gospodarstvu v prid. Najbolje in najvarneje je spravljati denar v denarnih zavodih, doma pa, če je še tako dobro skrit in še tako varno shranjen, se lahko pripeti kaka nesreča n. pr. tatvina, požar itd. Ne skrivajte torej denarja doma, temveč naložite ga v kak denarni zavod, kjer vam nese še lepe obresti.

† Izvoz nepredelanih črev je dovoljen brez zavarovanja valute.

† Izvoz goveje živine in konj iz Čehoslovaške je prepovedan zaradi mobilizacije.

† Cene za pivo na Čehoslovaškem so določene sledeče: za 8 stopno 218 čsl. kron, za 10 stopno 250 čsl. kron, za pizenjsko 270 čsl. kron. Na drobno se prodaja navadno pivo po 3 čsl. K liter, 10 stopno 3,50 čsl. K, pizenjsko pa po 3,80 čsl. kron.

Dnevne vesti.

— Minister dr. Kukovec odstopi? Ker se je nedavno v seji ministrskega sveta sprožila misel, naj se zaradi štedenja opusti ministrstvo za socialno skrb, je minister dr. Kukovec v demokratskem klubu zagrozil, da odstopi, ako skupščina sprejme tozadevni predlog.

— Izprememba v ministrstvu. Pomočnik finančnega ministrstva dr. Nikola Kostrenčič je vsled slabega zdravja podal ostavko, ki je bila sprejeta.

— Promet čez mejo le obmejne čete. (Uradno). Da bi se država mala uspešno branila napadov tujih in da se prepreči cvetoče tihotapstvo in prehajanje državi nevarnih elementov čez mejo, je postavljena v celi državi na meji vojaško organizirana obmejna četa. Ta četa vrši službo tako, da ima ob celi meji postajalne straže in da patrolirajo oddelki čete od stražnice do stražnice. Na ta način prepreči četa vsak prestop meje na nedovoljenih mestih. Četa mora vsakega, kogar zaloti na meji na mestu, kjer prehod ni dovoljen, ustaviti, ali aretirati, in izročiti pristojni policijski ali carinski oblasti. Kot javna straža ima pravico, da zahteva od vsakega, kogar zaloti ob meji, da se legitimira. Kot vojaška organizacija se mora ravnati po vojaških predpisih in mora v primeri dejanskega odpora ali v primeru bega sumljive osebe rabiti orožje. Ker povsod občinstvo tega še ne vpoštevata, in se s stražami celo pre-

reka in se jim upira, je prišlo do slučajev, v katerih je morala pogranična četa rabiti orožje. Da do česa takega v bodoče več ne pride, se opozarja prebivalstvo obmejnih krajev na nastopno: 1. Prehod meje je dovoljen samo na carinskih polih, to je, tam kjer je obmejna carinarnica ali njen ekspozitorni organ in samo po dnevu, to je od šestih zjutraj do šestih zvečer. 2. Prehod meje, seveda samo pod pogoji omenjenimi v prvi točki, je dovoljen samo z rednim potnim listom. Vsak, ki hoče čez mejo, se mora javiti na prehodni točki, carinarnici in obmejnemu policijskemu organu (obmejnemu komisariatu ali orožniku), katere pregledata potni list in prtljago. 3. Drugod ni dovoljen prehod čez mejo. Povelju »postojte« pogranične čete se je tam brezpogojno pokoriti. Izjema določil pod 1 in 2 se napravi samo za dovolastnike, to je osebe, katerim meja preseče posestvo. Ti dobijo posebne legitimacije ter smejo prekorčevati mejo na točki, ki je označena v legitimaciji. Te osebe naj se predstavijo poveljniku odseka pogranične čete, v čigar oddelek je njihov prehod. Ako se bo prebivalstvo ravnalo po teh določilih, je izključen vsak spopad s pogranično četo.

— Carinsko - tarifni tečaj. Da se ustrezne nastali potrebi seznaniti se s sedaj veljavnimi, obširnimi predpisi, ki urejajo naše carinstvo, kakor tudi s temeljnimi načeli carin, tarifiranja in deklariranja, se otvori

s privoljenjem oddelka min. trgovine in industrije v prostorih Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani posebni carinski-tearifni tečaj, ki ga bo vodila praktično izveščana učna moč. Poveč se bo vršil vsak delavnik od 6. do 7. ure zvečer oziroma po dogovoru udeležnikov. Tečaj bo trajal približno 6 mesecev. Po potrebi se bo doba podaljšala. Tečaj se priredi, ako se prihlasi vsaj 15 udeležnikov, ki morajo kriti stroške tečaja. Poveč se prične 15. nov. 1921 ob 6. uri zvečer. Vpisovanje se vrši vsak delavnik od 11. do 13. ure dopoldne pri ravateljstvu Državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani in se zaključi dne 12. nov. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje šolsko izpričevalo. Obenem je treba priložiti učnino. Nadaljna pojasnila daje ravateljstvo.

— Za gerenta na Jesenicah je imenovan okrožni zdravnik g. dr. Fr. Kogol, ker se je dosedanj gerent g. Val. Černe odpovedal.

— Odlikovanje. Kralj Aleksander je odlikoval vodjo kabineta ministrstva za trgovino in industrijo dr. Milana Lazareviča z redom sv. Save III. razreda.

— Uporaba starih meničnih blanketov. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani obhaja uradno: Finančni minister je glasom razpisal generalne direktije posrednih poreza z dne 25. oktobra 1921, števil 16.980 dovolil, da se do 1. februarja 1922 smejo v uporabi še stari menični blanketi pod pogojem, da se z njimi postopa v smislu točke 9. čl. 13. taksnega in pristobinskega pravilnika. (Uradni list št. 104/1921.) Od tega dne dalje pa bodo izdani v promet menični blanketi nove emisije.

— Pri blagovnem oddelku poštne in telegrafske urada v Ljubljani l. se je uveljavila s 1. novembrom t. l. celodnevna služba in sicer za predajo blagovnih pošilk od pol 9. do 19. ure in za izdajo takih pošilk od 8. do 18. ure. Ob nedeljah in praznikih ostanejo uradne ure kakor so bile do sedaj namreč od 9. do 11. ure.

— Učiteljska vest. V Kapli nad Dravo je imenovana za šolsko voditeljico gđ. Marija Vučnik.

— Vesela Bohemka. Po nekaj dnevih se je pojavila v Zagrebu lepa, vesela, zabavna in jako družabna, mlada gospodična, ki je v kratkem zaljubljenost nekaterih zagrebških kroge. Osebo so se zbirali v krogu njene zabavne družbe ljudje, ki so lahko služili in seveda tudi lahko trošili. Dekle je računalo na svoj izbrani nastop, na čedno mladost in na slabosti moških napram lepi, mladi, zabavni deklici. V krogih večernih zabavnih družb po raznih kavarnah, restavracijah, kinematografih in gledališčih se je zigralo dekle kot bodoča pevka zvezda — konservatoristinja. — Nosi la s sabo vedno tudi razne pevke šole in navadne partiture, a poveljala je najraje navadne narodne pesmi. — Ker so baš naše jugoslovanske narodne pesmi najbolj dostopne našim srcem, čedno in čustveno lepo mlado dekle v navdušenju družbi, se je dekletce v početku priljubilo dotičnim družabnim krogi. — Toda s tem se ni naša bohemka zadovoljila. Poskusila je srečo v večjih podjetjih. — Krasne toalete, zabavne vožnje, izvoški in avtomobili so povečali njene izdatke v toliko, da razni kavalirji niso hoteli več prispevati v zadostnih svotah k ogromnim žrtvam vesele deklice. — Porajali so se dolgovi, in lepa dama se je poslužila sredstva pariških apašev, v kolikor je to odgovorno ženskemu milejšemu značaju in je gollufala te ljudi na vse mogoče predzne načine. — Končno pa je podlegla. Sofer Vjekoslav Mladici, kateremu je dolgovala za razne vožnje v Čakovce, Lendavo in Varaždin preko 7000 kron, jo je srečal slučajno v Glogjevičevih ulici in jo prijel. Obhujala mu je, da mu plača drugi dan in naj pride pred hišo njenega stanovanja. — Mož je čakal dolgo in zaman pred vrati in je šel končno mesto v njeno stanovanje na policijo. — Nato se je javila še več podobnih upnikov. — Lepo konzervatoristko so končno prišli in dognali, da je ljubeznlva in nevarna bohemka Ela Dolinšek, doma iz Trbovelj. — V koliko ji bodo odpušteni njeni grehi je odvisno od njenih kavalirjev.

— Ljubosumen stavec. Pred 14 dnevi je ubil v Subotici 93letni Franjo Cvitko svojo ljubimko Marico Madjer zaradi ljubosumnosti. Po umoru je pobegnil. Pred par dnevi pa se je javil pri zagrebškem sodišču in je zločin v polnem obsegu priznal.

— § 104 s. k. z. Povodom uradne izpraznitve nekega stanovanja na Jesenicah

Karel Capek:

R. U. R.

(Konec.)

Primus: Veruj mi, Helena, jaz sem močnejši od vseh Robotov. Helena (pred zrcalom): Jaz, da sem lepa? Ah, ti grozni lasje, ko bi si mogla kaj vplesti vanje. Veš, tam na vrtu si zataknel vedno cvetja vanje, toda tam ni zrcala, ni nikogar. (Se skloni k zrcalu.) Ti, da si lepa? Zakaj lepa? So lepi lasje, ki te samo teže? So lepe oči, ki jih zapiraš? So lepe ustne, katere samo grizeš, da bi te bolelo? Kaj je to, zakaj je to: biti lepa? (Zagleda Primusa v zrcalu.) Primus, to si ti? Pojdi sem, da bova tam drug poleg drugega! Pogledaj, ti imaš drugačno glavo kot jaz, drugačna ramena, drugačna usta. — Ah, Primus, zakaj se mi umikaš? Zakaj moram begati ves dan za teboj? In potem mi se praviš, da sem lepa!

Primus: Ti bežiš pred menoj, Helena.

Helena: Kako si se počesal? Pokaži (mu seže z obema rokama v lase). Sss, Primus, nič se ne tiplje tako kot ti! Čakaj, lep moraš biti! (Gre k umivalniku in vzame glavnik in počese Primusu lase v čelo.)

Primus: Ali ne čutiš nikoli, Helena, da ti nenadoma bije srce: sedaj, sedaj se mora nekaj zgoditi —

Helena (se zasmehuje): Pogledaj se!

Alkvist (se dvigne): Kaj — kako, eh? Ljudje? Kdo se je vrnil?

Helena (izpusti glavnik): Primus, kaj se lahko z nami zgodi?

Alkvist (pritava k njim): Ljudje? Vidva... vidva... vidva sta človeka?

Helena (zakriči in se obrne proč).

Alkvist: Vidva sta zaročenca? Človeka? Človeka ali prišla? (Prime Primusa.) Kdo sta?

Primus: Robot Primus.

Alkvist: Kako? Pokaži se dekle! Kdo si?

Primus: Robotka Helena.

Alkvist: Robotka? Obrni se! Kaj, sram te je? (Jo prime za ramo.) Pokaži se, Robotka!

Primus: Oho! Izpustite jo, gospod!

Alkvist: Kako, ti jo braniš? — Pojdi ven, dekle! (Helena zbeži.)

Primus: Nisva vedela gospod, da spiš tu.

Alkvist: Kdaj so jo naredili?

Primus: Pred dvema letoma.

Alkvist: Dr. Gall?

Primus: Kakor mene.

Alkvist: Torej dragi Primus, jaz... moram izvršiti nekatere poizkuse na Gallovih Robotih. Vse ostalo je odvisno od tega, razumeš?

Primus: Da.

Alkvist: Dobro. Pelji dekle v svojo sobo. Raztelesil jo bom.

Primus: Heleno?

Alkvist: No seveda, saj ti pravim. Idi in pripravi vse. — No, ali bo kaj? Naj pokličem druge, da jo privedejo?

Primus (vzame stopo od porcelana): Če se zganeš, ti razbijem glavo!

Alkvist: Kar razbiji! Razbiji! Kaj pa bodo delali Roboti?

Primus (pade na kolena): Gospod, vzemi mene. Jaz sem prav tako narejen kot ona, iz istega blaga, isti dan. Vzemi si moje življenje, gospod! (Razgali prsa.) Reži me, tu!

Alkvist: Pojdi, jaz hočem raztelesiti Heleno. Urno!

Primus: Vzemi mene namesto nje; razreži ta prsa, niti krikniti ne bom, niti vzdihnil! Vzemi si stokrat moje življenje —

Alkvist: Počasi dečko. Ne tako zapravljivo. In ti nočeš živeti?

Primus: Brez nje ne. Brez nje nočem, gospod. Helene ne smeš ubiti! Kaj te stane, če vzameš meni življenje?

Alkvist (se dotakne nežno njegove glave): Hm, ne vem — Poslušaj dečko, premisli si. Težko je umirati. In živeti, vidiš lepše.

Primus (vstane): Ne boj se, gospod, in reži. Jaz sem močnejši od nje.

Alkvist (pozvoni): Ah, Primus, kako dolgo je že, odkar sem bil mlad! Ne boj se, Heleni se ne zgodi nič.

Primus (si zapre bluzo): Grem, gospod.

Alkvist: Počakaj.

(Vstopi Helena.)

Alkvist: Sem pojd, dekle, pokaži se mi! Torej ti si Helena? (Ji gladil lase.) Ne boj se, ne odmišaj se. Se spominjaš gospe Dominove? Ah, Helena, kakšne lase je imela! Ne, ne, ti me nočeš pogledati. Torej kaj je, dekle, je operacijska dvorana pospravljena?

Helena: Da, gospod.

Alkvist: Prav, mi boš pomagala, kaj ne? Razrezaš bom Prima.

Helena (zakriči): Prima?

Alkvist: No da, da, mora biti, veš. Hotel sem — pravzaprav — da, hotel sem razrezati tebe, toda Primus se je ponudil mesto tebe.

Helena: Primus?

Alkvist: Seveda, kaj potem? Ah, dete, ti znaš jokati. Saj Prima ni škoda.

Primus: Ne muči je, gospod!

Alkvist: Tiho Primus, tiho. Zakaj te solze? No moj bog, Prima ne bo več. Črez teden dni pozabiš nanj. Pojdi, bodi vesela, da živiš.

Helena (tišje): Jaz grem.

Alkvist: Kam?

Helena: Da me razrežeš.

Alkvist: Tebe? Ti si lepa, Helena! Škoda bi te bilo.

Helena: Grem. (Primus ji zastavi pot.) Pusti, Primus! Pusti me tja.

Primus: Ne pojdeš, Helena! Prosim te idi, tu ne smeš ostati! Helena: Skozi okno skočim, Primus. Če greš, skočim skozi okno!

Primus (jo zadrž): Ne dam! (Alkvistu.) Starec, nikogar ne boš ubijal.

Alkvist: Zakaj ne?

Primus: Midva — midva — sva eno.

Alkvist: Ti si dejal. (Odpri vrata na sredi.) Tiho. Pojdita.

Primus: Kam?

Alkvist (šepetaje): Kamor hočeta. Helena, vodi ga (ju potisne ven.) Pojdi Adam. Pojdi Eva; bodi mu žena. Bodi ji mož, Primus. (Zapre za njima.)

Alkvist (sam): Blagoslovljeni dan! (Gre po prstih k mizi in pomeče retorte na tla.) Praznik šestega dne! (Sede k pisalni mizi, pomeče knjige na tla in odpre potem Sv. pismo)... In Bog je ustvaril človeka po svoji podobi: po podobi božji ga je ustvaril; moža in ženo je ustvaril. Blagoslovljen je in je dejal: Rastita in množita se in polnita zemljo in podvrzita si jo in gospodujta črez ribe v morju in ptice pod nebom in črez vse živali, ki se gibljejo po zemlji. (Vstane.) In Bog je pogledal vse, kar je bil naredil in bilo je prav dobro. In bil je večer in bilo je jutro — šesti dan. (Gre na sredo sofe.) Šesti dan! Dar milosti! (Pade na kolena.) Sedaj, gospod, odpuščaj svojega — svojega služabnika Alkvista, ki je odveč! Rossum, Fabry, Qall, veliki izumitelji, kaj ste iznašli velikega v primeri s tem dekletom, s tem fantom, v primeri s tem prvim parom, ki je našel ljubezen, jok in smehljaj, smehljaj ljubezni, ljubezen moža in žene? Priroda, priroda, življenje ne usahne! Tovariši, Helena, življenje ne usahne! Zopet se prične z ljubeznijo, nago in neznatno; v pustini jo poglano korenine in vse, kar smo izvršili mi, moji brez pomena, kar smo zidali in ustvarjali, naša mesta in tovarne, naša umetnost in naše misli in vendar ne bo poginilo! Le mi smo poginili. Razrušile se bodo hiše in stroji, imena velikih bodo odpadla kot listje; le samo ti, ljubezen, vzklješ na razvalinah in zaupaš vetrovom seme življenja. Sedaj, Gospod, boš odpustil svojega služabnika, kajti inoje oči so zagledale — zagledale — tvoje odrešenje — po ljubezni — in življenje ne zamre! (Vstaja.) Ne zamre! (Razpne roke.) Ne zamre!

Zastor.

je nahučil kasneje pri neki priliki Josip Čuden orožnika Jakoba Reinerja na shodu kovinarjev »orožnikov so se povisale plače menda zato, da delajo bolj zvesto svojo službo, kar se je pokazalo, ko sta dva orožnika vrgla eno drugemu na cesto. Čuden je bil obsojen na 24 ur zapora. — Povodom aretacije Franceta Galjota iz Kaplje vasi v svrhu nastopa kazni se je Galjot uprl orožnikom in jih končno ozmerjal z različnimi psovki. Med drugimi je rekel v Kamniku: »Komendsko barabe zdaj ste stili, ko ste me sem pripeljali. Galjot je bil obsojen pred deželnim sodiščem na 3 tedne zapora.

— Tatvina v Podvinu. V graščini francoskih rojalistov princ Polin Podvinom pri Radovljici je ukradel Anton Pogačar iz Otoka markiju Crequi de Montforte dve puški in daljnogled, vredno vse skupaj okrog 6000 kron. Princzejini Margareti Polin pa je ukradel za okroglo 15.000 kron raznega blaga in perila. En del tega blaga si je pridobil, seveda jako po ceni Uršula Pogačar iz Mošenj. Pri obravnavi pred deželnim sodiščem je bil obsojen Anton Pogačar na 3 meseca težke ječe, Urša Pogačar pa za 3 tedne zapora.

— Regina Taškar išče svojega sina Alojzja, starega 28 let, rojenega v Litlji, kateri se je nahajal v vjetništvu v Franciji. Po prevratu se je javil v Litlji na županstvu. Od tistega časa ni nikakega sledu o njem. Kdor bi kaj vedel o njem naj sporoči na Regina Taškar, Litlja. Dotični dobi nagrado.

— Neznane mrtvece je našel neki pastir v potoku v bližini Mestinja pri Smarju. Mrtvo truplo je okrog 50 letnega neznanega moškega, ki se je dalje časa potikal po okolici ter je bil najbrž umobolen.

— Umrja se v Limbužu 22letna učiteljica gđ. Milka Vodenikova, edinka ondostnega nadučitelja g. Simona Vodenika. Sožalje!

— Smrtina kosa. Te dni je umrl v Celovcu Josip Ferjančič, star 71 let. Pokojnik je bil po vsej domovini, zlasti pa po naši škofski znan kot zaveden in poštvovalen slovenec. N. v. m. p.

Ljubljana.

— »Jugoslovensko-Čehoslovaške Lige« ustanovili občni zbor se vrši v sredo, dne 9. t. m. ob 12. v mestni zbornici na magistratu. Na dnevnem redu so volitve odbora in sicer: predsednika, 2 podpredsednikov, 12 odbornikov, 6 namestnikov in 2 revizorjev. Novo društvo si je nadelo nalogo gojiti bratske stike med čehoslovanskim in jugoslovanskim narodom tako na kulturnem kakor na gospodarskem polju ter skrbeti za čim najtežje zblizanje obeh bratskih narodov. Vse one, ki jim je slovenska vzajemnost ideal in ki se zavedajo velike važnosti kulturnega in političnega zblizanja in spoznavanja s Čehoslovaki in Jugoslovenci, vabimo, da se udeležijo občnega zbora in vstopijo v kolo društvenikov. Nadejamo se, da ne bo nobenega narodno zavednega Slovenca, nobene nedoljubne Slovenke, ki bi ne pristopila k tej veličastni organizaciji.

— Proslava 28. oktobra v Ljubljani. V proslavo velikega čehskega praznika je priredil češki generalni konzul gospod dr. Beneš slavnostni koncert, ki je bil prvovrstna umetniška prireditev pa tudi sijajna manifestacija česko-jugoslovenske vzajemnosti. Kakor je ob preobratu geslo »Zvestoba za zvestobo« blagoslovilo mlado čehoslovaško in jugoslovensko svobodo, tako je v dneh Karlova puča isto geslo potrdilo to svobodo. In da se je izvršila ta sijajna manifestacija na tako lep in slaven način, je zaslug generalnega konzula, ki je s tem vnovič dokazal, da je eden prvih pilonirjev na polju prave slovenske vzajemnosti. Proslava 28. oktobra pa je imela še drug važen pomen, ker ves kosmat dobček v znamenju K 12.749.20 je pripadajoč Jugoslovenci Matici. Tako je bila sijajna slovenska manifestacija tudi realna pomoč neodrešenim. Zato čuti pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice kot svojo dolžnost, da se najtepleje zahvali vsem, ki so jim pomogli, da je izpadla proslava 28. oktobra tako sijajno. Osobito pa velja njegova zahvala gospodu generalnemu konzulu dr. Otakarju Benešu, dalje vsem, ki so sodelovali pri koncertu kot tudi zavedni Ljubljančani, ki je tako polnoštevilno obiskala koncert. V imenu zatiranih iskrena hvala vsem!

— Pri »Slovenskem Narodu« se podra. Tako si je vsakdo mislil, ko je bral dr. Triljerjevo notico o ljubljanskih kasarnah. Prav poseben so zadnji čas liberalci vneti za mestne finance. Liberalci bi veliko bolj pametno ravnali, če bi se za mestne finance ne svojčas bolj brigali, da bi ne bilo danes zaznamovati same deficite. Večina v občinskem svetu ima opravka z žalostno liberalno dediščino in ima nevažno nalogo, iskati krivde za liberalne deficite. Zato naj bodo liberalci kar lepo tiho. Tudi o kasarnah, ki se podirajo v liberalnih glavah.

— Dramska sekella »Preporoda« v Ljubljani ima v nedeljo 6. t. m. v mali dvorani Mestnega doma ob 10. uri dop. važen sestanek, katerega naj se vsi člani gotovo udeležijo. — Pristopilo tudi še lahko novi člani. — Odbor.

— Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica na Vldovdanski cesti št. 2 deluje

prav povoljno. V par mesecih novega poslovanja se je vpisalo 370 novih članov. V 58 poslovnih dneh si je izposodilo 1840 oseb 5641 knjig. Te številke nam zadostno potrjujejo potrebo knjižnice v vzhodnem delu mesta. Knjižnica pa še ni popolna, treba je novih knjig, nevezane knjige in revije treba vezati, kar stane mnogo denarja. Upravni odbor je že nabavil 290 novih knjig in jih dal mnogo v vezavo, s čimer pa je zašel v dolgove. Da pokrije te in spopolni knjižnico z novejšimi deli, priredi v soboto 5. t. m. ob 20. uri v Mestnem domu zabaven družabni večer. Člani in prijatelji knjižnice posetite v obilnem številu to prireditev. Domača prvovrstna godba in petje vam bodo krajšali čas, preskrbljeno pa bo tudi za dobro krepčilo žolodca. Pridite torej in pomagajte upravni odboru povzdigniti knjižnico zopet na ono stopnjo, na kateri je že bila, a je vsled vojne zastala. V soboto zvečer vsi v Mestni dom!

— Pevski zbor ZJZ vabi ponovno vse prijatelje petja in zabave na zabavni večer s koncertom, ki se vrši danes v soboto v veliki dvorani hotela Union. Spored je izvanredno bogat in zanimiv. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Odbor.

— Narodna socialistična krajeva organizacija za Moste vabi vse somišljenike na večeranih sestankih v soboto, dne 5. t. m. ob pol 8. uri zvečer v gostilni gosp. Pečarja, Novi Udmart. Ker je dnevni red velikega pomena za tukajšnje skupino se prosi za točno in sigurno udeležbo. Skilcatelj.

— Konstituirani odseki občinskega sveta. Odseki občinskega sveta, katerih seje se že vrše, so konstituirani sledeče: Personalopravni odsek: načelnik Tavčar (NSS), podnačelnik dr. Stanovnik (SLS); finančni odsek: načelnik Kocmur (JSDS), podnačelnik Jug (NSS); staveniški odsek: načelnik Ogrin (SLS), podnačelnik Runkin (NSS); šolski odsek: načelnik Ambrožič (NSS), podnačelnik Jeglič (SLS); obrtni odsek: načelnik Srebot (SLS), podnačelnik Babnik (NSS); ubožni odsek: načelnik Kremžar (SLS), podnačelnik Runkin (NSS); policijski zdravstveni odsek: načelnik Pirc (SLS), podnačelnik Kocjan (JSDS); aprovačni odsek: (predseduje župan sam), poročevalec Runkin (NSS); upravni odbor vodovoda, pilnarne in elektrarne: načelnik Orehek (SLS), podnačelnik Kocjan (JSDS); mestne vojnje: načelnik Jug (NSS), podnačelnik Pirc (SLS); mestna klavnicarica: (predseduje župan sam), poročevalec Srebot (SLS); mestna zastavljavica: (predseduje župan), poročevalec Adamič (SLS); dohodarstveni urad (užitina): (predseduje župan), poročevalec Jeglič (SLS); pogrebni zavod: (predseduje župan), poročevalec Malkaj (NSS). — Včeraj sta imela svoji seji finančni in aprovačni odsek.

— Na številna vprašanja, kje se prodajajo srečke Kola jugoslovenskih sester, nanašamo, da se iste prodajajo po vseh ljubljanskih trafikah.

— Opomin. Onega neznanca, ki mi vsako jutro ukrade izpred vrat »Jugoslavijo« opozarjam, da bo imel opraviti s sodnijo, kakor hitro ga zalotim. Franjo Runkin, obč. svetnik, Dalmatinova 21.

— Nenavadna smrtina nesreča. 12 letna dijakinja realne gimnazije na liceju je držala med zobmi natikalo za svinčnik, pri tem je kihnila ter ji je natikalo zdrknilo v sapnik. Vkljub hitri zdravniški pomoči se je revica zadušila.

— Proda se na Sv. Petra nasipu št. 53 spalna oprava s trdega lesa, divan in kuhinjska oprava. Razprodaja se vrši cel dan.

— Požar na Tržaški cesti. Snoci je izbruhnil v Tobačni ulici v garaži posestnika g. Travnja požar, ki bi bil skoro postal usoden za celo okolico. — Vneli so se na dosedaj še nepojasnen način galoni bencina, ogenj je zavzel nenadoma cel okoliš in zgorela je cela garaža, v kateri sta bila dva krasna osebna avtomobila z vso vozno opremo. — Ljubljanska gasilna bramba je prišla takoj na pomoč in s pomočjo domačinov se je posrečilo skupnemu naporom in nevarnemu delu, da so omejili ogenj na omejeno garažo. — Kljub temu je škoda velika. Ceni se na preko 600.000 kron. — Pri gašenju se je ponesrečil g. Traven, katerega so odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico. Obenem se je ponesrečila neka stara ženska, ki je stanovala v šupi garaže. Odpeljali so jo s policijskim avtomobilom v bolnico.

Maribor.

— Iz delavnice južne železnice v Mariboru. Na članek v številki 266 nam piše ravnateljstvo južne železnice: Ni res, da je dal načelniku kurilnice nalog, da ne sme sprejeti nikogar v službo, če ga priporočajo neki »posebni ljudje«, načelnik strojne oddelka v Ljubljani ing. Ogrin, res pa je, da je naročil ravnatelj ing. I. Soga tako načelniku kurilnice, kakor tudi delavcem, da ne smejo sprejeti nikogar, katerega bi se hotelo s terorizmom in grožnjami s strani gotovih neodgovornih elementov spraviti v službo.

— Razmere v kurilnici južne železnice v Mariboru. Na članek v številki 265 nam poroča ravnateljstvo južne železnice: Ni res, da je odklonil načelnik kurilnice sprejem dveh navadnih delavcev zato, ker sta Slovenca. Omenjena dva delavca sta zahtevala sprejem kot ključavničarja, če tudi nista

imela predpisanih dokumentov, da sta se redno kot taka izučila. Načelnik jih je dal zdravniško preiskati in jima zagisural sprejem, če prineseta po »Pravilniku« predpisano spravevalo. Ni res, da so delavci zagrozili s stavko, če se sprejme ta dva delavca zato, ker sta Slovenca, pač pa so profesionalisti in strojevodje energično protestirali proti temu, da bi se uvrščali delavci brez dokaza o izučenem rokodelstvu vsled terorizma neodgovornih elementov med profesionaliste. Pomožni delavcev pa načelnik kurilnice takrat po nalogu ravnateljstva ni smel sprejemati. Na podlagi preiskave je ravnateljstvo odobrilo postopanje načelnika kurilnice kot popolnoma pravilno. Stanovanjski urad je prešel v področje mestnega magistrata. Čas je že bil, da se je napravilo s tem vendar že enkrat konec večnim provizorijem in menjavanju, kar je rodilo med občinstvom mnogo nevolje. Upamo, da bo s stabilnostjo osebja vsaj na vodilnem mestu, prišlo tudi do resnega in docela nepristranskega dela v tem važnem uradu. »Tabor« misli, da bo odšel še slabše, kakor je bilo do sedaj. Mi smo pa menja, da slabše sploh ne more biti. Sicer bomo pa videli.

— Tovarno za strojno nižarstvo postavi lesna družba »Drava«. Izdelovala bo predvsem lesene dele stanovanjskih hiš družbe »Hilozid«.

— Kako je z gledališčem v Mariboru. Se prav nič ne ve. Najbrže se vse čaka v Beogradu rešitve. V Beogradu pa najbrže čakajo, da mine sezona in se bodo s tem nalajže ognili podpori. Kakor vse kaže, se še ne bo pričelo tako hitro z rednimi predstavami v gledališču. Še sedaj popravljajo in še ne vedo, kdaj bodo gotovi. Zato so pričeli s predstavami začasnno v »Narodnem domu«. Lepo ni, da se naš Maribor tako zanemarlja od centralnih oblasti, čeprav je provincialno mesto. Ni lepo, pa tudi dobro ne, ne samo za Mariborčane, ampak tudi ne za državo.

— Invalid izgubil 2300 kron. V pondeljek je izgubil invalid Vincenc Andrašič denarnico s 2300 K. Reveda je ta izguba hudo zadela. V časopisih se sicer apelira, da bi bil najditelj vsaj toliko usmiljen in bi mu vrnil denar.

— Tatje so vlomili ponoči od nedelje na pondeljek v strojno petarno Iv. Barte in odnesli zgotovljenega blaga in materiala v vrednosti kakih 70.000 kron. Kako in kdo je to storil je sicer še uganka, ki pa se bo najbrže kmalu pojasnila.

— Tatinski irkolini. ki so že dalj časa ogrožali lastnino po Slovenskih goricah, zlasti v Cogentinih, Stanentinih in Andrenih so že pod ključem. Zasledilo jih je orožništvo pri Sv. Antonu. Tudi znak časa: mladina mesto, da bi delala, pa krađe.

— Kdo bo plačal nerabne električne motorje, katere je naročil inž. Toplak začetkom leta za časa gerentstva dr. Leskovarja na Nemškem za klavnicu? Tako se sedaj povprašujejo. Klavnicu so hoteli elektrificirati in sedaj so se izkazali iz Nemčije došli in že plačani stroji kot nerabni. Radovedni smo, kako se bo dobila nemala vsota nazaj iz tuje države. Sedaj bo pa dobra domača trdka Saks. Lep nauk za tiste, ki mislijo, da je vse dobro, kar pride iz tujine.

— Knjižnico »Zgodovinskega društva v Mariboru« prenašajo kakor mačka mlade. Sedaj so jo prenesli — že tretjič v kratkem času — v kazinsko poslopje. Upamo, da bo tam tudi ostala stalno, kar bo zelo pravno, ker je v sredini mesta. Knjižnica je javna in namenjena študijskim namenom. Odprta je dvakrat na teden in sicer ob torkih in četrtkih od 15. do 17. ure. Sicer bo urejevanje trajalo še nekaj mesecev, vendar se vsaj deloma tudi že sedaj lahko z njo okoristi. Zgodovinsko društvo prosi občinstvo, da mu pomore knjižnico izpopolniti z darovi pripravnih knjig. Tako popolna študijska knjižnica bo za Maribor velikega pomena, zlasti poznejši čas, ko bo življenje potekalo mirneje in bo za študije več smisla, nego ga je sedaj.

— Izvolitev župana v Marenbergu. Dne 1. novembra 1921 so se vršile volitve župana in občinskih svetovalcev. Za župana je bil izvoljen gospod Ivan Predan, tobačni glavni založnik in hišni posestnik v Marenbergu, za njegovega namestnika pa gospod Josip Langeršek, trgovec v Marenbergu. Čestitamo prvemu slovenskemu županu v Marenbergu in njegovemu namestniku!

Celje.

— Ljudsko vseučilišče v Celju. V pondeljek zvečer je pri dobrem obisku predaval mestni fizik g. dr. Mano Dereani »o telesni in duševni vzgoji mladine«. Predavanje je bilo poljsajeno s slikami. Poslušalci so z zanimanjem in odobravanjem sledili predavanju. — Prihodnji pondeljek 6. t. m. predava rudarski svetnik Baeher »o vodnih silah z ozirom na zmanjkanje premoga«. — Po predavanju se je vršil občni zbor Ljudskega vseučilišča, na katerem se je izvolil odbor ter se položili dozdajni računi. Predsednikom je bil izvoljen vladni svetnik g. Em. Lilek, namestnikom g. dr. Mano Dereani, tajnikom g. nadučitelj Bizjak Joško. V odbor so bili izvoljeni od raznih celjskih kulturnih društev po en odbornik in en namestnik. Blagajnikom je bil po-

novno izvoljen g. vladni svetnik Lilek, ki bo poleg predsedstva vodil to funkcijo. Preglednikom računov sta izvoljena g. Zabkar in Mikšič. — Dohodkov je imelo dosedaj ljudsko vseučilišče 1258 K 80 v, izdatkov 1202 K, prebitek znaša 56 K 80 v. — Gospodu blagajniku se je podelil absolutorij. Razpravljalo se je dalje še o nabavi skloptika in o nekaterih drugih stvareh, narkar je g. Lilek zaključil prvi redni občni zbor.

— V odbor Ljudskega vseučilišča sta bila za društvo »Bratstvo« izvoljena g. Dobovšek in Dolfe Bervar.

— Prva seja občinskega odbora občine Celje-okolica se je vršila minulo nedeljo dopoldne. V začetku je SLS podala protestno izjavo proti izvešanju rdeče zastave na občinski hiši, ker se baje čuti vsled tega užaljeno. — Izvolilo se je nato deset raznih odsekov: 1. Šolski odsek. 2. Stavnbi, cestni in razsvetljevalni odsek. 3. Obrtni odsek. 4. Tujski, stanovanjski in opeševalni odsek. 5. Pokopališki in zdravstveni odsek. 6. Finančni odsek. 7. Personalni odsek. 8. Ubožni odsek. 9. Odsek za pobiranje draginje. 10. Pregledovalci računov. Stranke so dobile zastopstvo v odsekih po proporciji. — Točka dnevnega reda »razsodišče« je bila rešena internim putem. — Župan poroča o prevzetju županskih poslov. Prečitala se je bilanca. Poročilo se je po kratki debati vzelo na znanje. Razpravljalo se je še o nekaterih drugih točkah dnevnega reda, ki pa niso večje važnosti. Ob sklepu je župan izrekel zahvalo navzočim odbornikom s pozivom na smoteno delo. Prva seja je napravila vtis, da se bo v občinskem svetu celjske okolice lahko delalo, če bodo stranke pred strankarskimi koristmi upoštevale obče koristi dela za občino in njenega prebivalstva.

— Redne seje občinskega odbora občine Celje-okolica se bodo vršile prvo vsako drugo nedeljo po prvem v mesecu, po potrebi pa tudi večkrat.

— Umrli je v celjski bolnici premikač južne železnice Tine Straus iz Zidanega mosta. Pokojnik je bil navdušen Sokol in vrl telovadek. Njegovega pogreba na celjsko okoliško pokopališče se je udeležil »Sokol«, železničarska godba iz Zidanega mosta ter mnogo drugega občinstva.

— Stanovanjska oblast je z novim stanovanjskim pravilnikom prešla na avtonomna mesta. V Celju, kakor tudi v drugih avtonomnih mestih, bo stanovanjski komisijski odslej predsedoval mestni župan in mestni magistrat bo odslej napred reševal stanovanjske zadeve, ki so jih do sedaj nekaj časa imeli v svojem delokrogu drž. stanovanjski uradi.

— Ljubenzivo ženka ima ključavničar Rozman Anton v Vetrinjski ulici. V nedeljo zvečer se je vrnil njen mož malce »okrogel« domov. To je pa že tako razkačilo, da je že v postelji ležečega moža tako obdelavala z rokami, da je bilo jol. Ker ni imela menda slučajno porezanih nolitov, je razpraskala možičku obraz, da je bil ves krvav. Mož ji je ušel na rešilno postajo, kjer so mu zmili nenavadne spomine dobre ženske. Obenem je dobil tamkaj nesrečen mož tudi tlažbo, da radi-tega mu še ne bo treba unreti.

Ptuj.

— Kaj bo s ptujskim magistratom? Komisar g. dr. Senčar je odstopil, a izvoljeni župan ni potrjen in tudi — kakor vsi znaki kažejo — ne bo. Komu bo sedaj poverjeno vodstvo tako zavzožene občine? Tako se vprašuje občinstvo. Vlada bo na to tako važno vprašanje odgovorila najbrž s tem, da bo postavila na ptujski magistrat, katerega svojega zaupnika kot novega komisarja. Ta bo gotovo iz vrst tiste politične stranke, kakor je ona sama. Če se ne varnam, bo to demokrat. — Če ima vlada take namene, je to nasilje, proti kateremu se mora vse prebivalstvo upreti. — Občinski odbor je pravoveljavno izvoljen in od tega trenutka, ko je bil ta izvoljen, nima nobeden drugi pravice z občino upravljati, kakor edino le to, — kateremu je občinstvo potom volitev izrazilo svoje zaupanje, ne pa kak diktiran komisar. — Če so taki tehitni vzroki, da se izvoljenega župana ne more potrditi, naj se odredi ponovna volitev ali tudi naj se magari razpusti cel občinski odbor in odredi na podlagi novostavljanih volilnih imenikov nove volitve. Komisar ne sme vladati z občino!

— Martinov večer priredila dne 12. novembra »Citralica« in pevsko društvo »Zarja«. Prva v Društvenem domu in drugo v Narodnem domu.

— Griža jako razsaja po ptujskem okraju. V nekaterih občinah, zlasti v Kicariju, je že več družin vsled te boleznj v kratki dobi pomrlo.

— S stolom je prebil dreplino neki sostanovalec 60 letnemu delavcu Gašperju Zupanciču, s katerim sta se sprla. Rešilna postaja mu je nudila prvo pomoč. Operaterju s stolom bo pa nudila sodnja drugo pomoč.

— Cene jalecm so dosegle v Ptuj rekord. 1 jalice stane že 9 kron. — Potem pa še pravilo Ljubljancani, da se povsod drugje ceneje živi kot v Ljubljani!

Naročajte »Jugoslavijo«!

1876. leta v Zaplazu pod Gorami, res da sega nekako do 15. leta njegovega, ko ga, zavoljo tatvine, izpode iz mestne šole, sega torej nekoliko dalje, ko pa spomini v »Mojem življenju«. Toda v glavnem ima »Moje življenje« isti, samo da na drug način prikazan, sulet kakor »Grešnik Lenart«: tam bolj fotografska oblika spominov, a tu portretni način podajanja v tretji osebi, s posebnim ozirom na — ozadje. To ozadje ali drugače rečeno — ves socialni in kulturni milje, zlasti pa iz njega žhteči strupeni plini egoizma, podlosti, farizejstva, nekulturnosti, ki pa neprestano in od vseh strani silijo v otroško dušo, je tisti akord, na katerega je ubran življenjepis otroškega »Grešnika Lenarta«.

In iz tega akorda vsako toliko časa krepko zazveni Cankarjev: »J'accuse! Vi ste krivi!« Otroku se godi, kakor bi se godilo človeku, ki bi ponevedoma treščil v popolnoma drug svet, med bitja njemu nič podobna. Iz svojega prejšnjega sveta je prinesel seboj svoje srce in svojo dušo, svoje misli in navade. Vesel in brezskrben ponuja spočetka in trosi, kar ima. Kmalu spozna začuden in užaljen, da se ljudje ne tr-

Gledališče in glasba.

Repertoar Narodnega gledališča:

Drama:

Sobota 5. nov. Gozorec vode. C abon. Nedelja 6. nov. Golgota. Izven abonm. Ponedeljek 7. nov. Oče. E abonm. Torek 8. nov. Zaprto. Sreda 9. nov. Revizor. Izven abonm. Četrtek 10. nov. Komedija zmešnjav. Izven abonm. Petek 11. nov. Revizor. D abonm.

Opera:

Sobota 5. nov. Rigoletto. D abonm. Nedelja 6. nov. Boheme. Izven abonm. Ponedeljek 7. nov. Zaprto. Torek 8. nov. Boris Godunov. A abon. Sreda 9. nov. Boheme. E abonm. Četrtek 10. nov. Rigoletto. B abonm. Petek 11. nov. Evangeljnjk. C abonm.

Dr. Ant. Brucknerjeva romantična simfonija, ki jo izvaja muzika Dravske divizije 10. t. m., se dobi v majhni izdaji partiture v Knjigarni Kleimayer, Miklošičeva cesta.

Književnost in umetnost.

— »Vesna«. Še za noben list, oziroma njega nadaljne številke ni bilo toliko pričakovanja in nestrpnosti povpraševanja kakor za »Vesno«, konstatirati moramo to z v. seljem, vendar pa moramo prositi naše občinstvo da še nekoliko potrpi. — Prihodnja številka »Vesne« izide namreč koncem prihodnjega tedna namesto v tem tednu kakor je bilo prvotno objavljeno. — To pa radi tehničnih težkoč, ki se še tu in tam pojavljajo, katere upamo v doglednem času odstraniti. Naroča se pri upravnistvu »Vesne«, Ljubljana, Miklošičeva c. 16. Cena za četrt leta K 90.

Sport in turistika.

— Planinski kolezar za leto 1922, uredil Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu. Cena 5 dinarjev ali 20 K, po pošti 5.25 dinarjev, ali 21 K. Vsled tehničnih težkoč ga še ni bilo mogoče dotiskati, vsled česar prsimo vse one, ki so ga dosedaj naročili, da malo potpe. Kol, ko bo izgotovljen, razpošljemo ga vsem lanskim naročnikom — kdor pa rabi več izvodov, naj jih naroči pri založniku (Bruno Rotter) v Mariboru, Krekova ulica 5.

— S. K. Ilirija in Sparta priredila v nedeljo dne 6. t. m. ob 15. uri priateljsko nogometno tekmo na prostoru S. K. Ilirije. Ker postavil Sparta kompletno prvo moštvo bo imela Ilirija v njej resnega nasprotnika, te obeta biti tekma z ozirom na to zanimiva. Ker je tekma zadnja v letošnji jesenski sezoni, vlada za njo že sedaj veliko zanimanje.

Sokolstvo.

— Klč Sokola v Hočah pri Mariboru. — Po dolgoletni borbi na življenje in smrt, po strahovitim preganjanju in zatiranju od strani nasprotnikov, je pokazal naš mladi Sokol, da je zmogel širiti svoj večni lepi program in da je njegovo seme padlo na rodovitno tla. Da pa bo njegovo delo popolnejše in obširnejše, da bo lažje koncentriral svoje sile in vzgajal nov rod — boljše bodočnosti, smo sklenili zgraditi si svoj lastni Sokolski dom. Z delom se je že pričelo. Že se dviga ponosna stavba Sokolskega doma v Hočah. Toda, bratje in sestre, prijatelji in dobrotniki sokolske stvari, to bo nas stalo ogromne svote. Zato pa ključemo, prosimo in trkamo na vaš sokolska srca: Pomagajte nam ob 12. urli Zrtvujte nekaj za Sokola v Hočah, ki ga še čaka velika in težavna naloga. Darujte za sklad Sokolskega doma v Hočah! — Darove sprejema odbor Sokola v Hočah pri Mariboru. Zdravo!

Poslano.*

— Prvi naš gozdarski akademik, K. notici, ki je izšla včeraj v Vašem cenj, listu sledeče: Og. Jože Miklaužič, Drago Kajfež in Bogomir Žagar so poslali šole I. drž. teoretski gozdarski izpit, ki jih šele usposobljena za nadaljni študij. Do državnega gozdarskega izpita jim manjka še čela 3 leta študija in še 2 državna izpita. Tudi omenjeni gospodje niso prvi slovenski študenti, ki so položili omenjeni izpit, temveč so precej zadnji v vrsti. Torej gospodiči, megalomanijo na stran in skripta v roko, da bomo prej pri državnem gozdarskem izpitu. Jos. Stunec.

* Za »Poslano« odgovarja uredništvo le v toliko, kolikor to določa zakon.

Ivan Cankar,

Grešnik Lenart.

Življenjepiis otroka. 1921. Založil L. Schwentner v Ljubljani.

— Kadar piše človek življenjepiis — in vse, kar človek piše, je življenjepiis — ga včasih obide groza, mu zastane vest. Kajti zazdi se mu po pravici, da je predrzno posegel v stvari, ki jih je bil Bog sam že spravil v usmiljeno svojo noč. Zapeče ga spoznanje, da nikomur ni bil postavljen za sodnika, niti sebi samemu ne; in da morda njegove oči niso neustvarjene, da bi razumno in pravično brale, kar je s skrivnostnimi črkami napisano v globočinah sic in duš. (Grešnik L., str. 81).

— Še pred vojno je Iv. Cankar v listku Slov. Naroda pod naslovom »Moje življenje« razgrnil pred nami otroško dobo svojega življenja ter z očesom svojega spomina posegel »daleč, prav do tretjega leta« svoje mladosti. Ta avtobiografski torzo obsega 13 čudovito mičnih poglavij, a 14. nam nudi

* Poratisnila Zvezna tiskarna v 13. do 15. snopiču Narodne knjižnice, 1920.

dragocen pogled v snovanje Cankarjevega umetniškega genija. V tem poglavju namreč čitamo, da Cankar, pišoč začetek svojih spominov, ni nameraval nič višjega, kakor — »prijetno zabavati sam sebe in še koga drugega«, hoteč »ogriniti svoji zgodnji mladosti haljo Pierrotovo«. Toda brž je začutil, — tako se izpoveduje v 14. pogl., »da bi tako ravnanje ne bilo spodobno.« Reverentia puero!, tako je učila že starorimska modrost. Tudi otroku, tudi opisovanju otroške dobe, svoje ali tuje, si dolžan spoštovanja, a — »spoštovanje ne prenese nobene laži, ne zavijanja, še pretravanja ne« (14. pogl.).

In sledeč temu spoznanju nam potem Cankar v »Mojem življenju« prikazuje, kaj da je šlo preko odrja njegove otroške duše tekoma kakih deset let; kako se je kot »negoda negodna« igral na vrhu pri Sv. Trojici nad Vrhniko, kako lepo da je bilo v »enajsti« in kako nelepo v pravi, to je v »oni pusti, srepolgdi, od vseh strani zadelani« šoli, vse dotlej, da ga naposled Striček na škripajočem parizariju potegne v Ljubljano in mati vpiše v mestne šole.

Otroška duševnost nikar ni nemara

samo rekel bi duševnost odraslega človeka v embrijonalnem stadiju, temveč docela samosvoj, silno interesanten in tudi vsega uvaževanja vreden svet. Kaj vse nam učežajo iz tega sveta odkrivati veliki mojstri s primer-no silo svojega izraza: L. N. Tolstoj (»Djetstvo, otročstvo, junost«), Gottfried Keller (»Der grüne Heinrich«), Romain Rolland (»Jean Christophe«)... In kakor da temu svetu res ni dna, ga v kaleidoskopu Cankarjevih spominov gledamo od čisto novih strani. Poleg drugega se iz teh poglavij da razluščiti načelno važni spoznatke, da — »kadar se ti zdi otroško početje nespametno in brezkoristno, tedaj premisli, da se zdi otroku tvoje početje še mnogo nespametnejše in brezkoristnejše«!

Koncem 14. pogl. čitamo, da bo Cankar »kdaj pozneje še nadalje

Michiel Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

Držala sta se kakor dva otroka in se opirala drug na drugega; oči so jima buljile v prikazen.

»Niti koraka dalje, Saint-André!«

»Ne! Ubij me, Roncherolles. ako naju pokliče!...«

Prikazen se je obrnila k njima. Razločno sta videla njen blede obraz, ki je bil v mesečini še bledejši. Vse drugo okoli niju je zagrinjala tema. In tedaj je prikazen izpregovorila:

»Marija Croixmartska je mrtva. Zakaj sta jo klicala?«

Toliko da sta bila še živa. Gledala in poslušala sta z odprtimi usti.

»Mrtva sem. To vesta. Vem, da vesta. Umorila sta me vidva. Franc je bil samo bodalo, ki me je zadelo. Vidva sta bila glava, ki je zamislila mojo smrt. Zdej sem mrtva, in to je moj grob... Poslušajta, kaj je dal vajin gospodar Henri vklesati v moj nagrobni kamen: »Tukaj počiva Marija... Naj bi v nebeškem raju odpustila njim, ki so jo umorili... Živi ji obljublajo maščevanje.«

Nič več se nista genila. Tudi trepetala nista več. Stala sta kakor vkopana. Prikazen pa je povzela s še bolj zamolklim in oddaljenim glasom:

»Naj bi odpustila njim, ki so me umorili! Čujta, morilca moja: ta prošnja je zama! Nikdar se ni dvignila višje od svojega kamna. Nisem vama odpustila, ne odpuščam vama zdej, ne odpuštim vama nikoli!«

Njen glas je postal mogočen. In strašno se je razleglo po tihih njivi mrtvih, ko je zavpila:

»Živi mi obljublajo maščevanje!«

A hkrati je prikazen izginila... Roncherolles in Saint-André sta stala celo minuto sključena, dvomeč, ali sploh še živita.

»Vrnila se je v grob!« je izpregovoril naposled Saint-André.

»K mrtvim!« je dejal Roncherolles.

Sele zdej sta se polagoma vzravnala. Roko v roki, z očmi uprtimi v grob, sta se jela umikati, dokler nista prišla do pokopaliških vrat. Tam

sta našla Lagarda. Baron ju je hotel nekaj vprašati. Nista mu odgovorila.

»Vrag ju je obsedel!« je zagodrnjal poveljnik železne čete.

Zamisljeno je gledal za njima, kako sta odhajala z opotekajočimi se koraki, trudeč se zama, da bi jih pospešila, in ječeč z zamolklim glasom, ki je kmalu utihnil v daljavi.

Lagarda s svojima vojnikoma je hitel v Tkalsko ulico. Hišna vrata so bila odprta, kakor bi nekoga pričakovali. Z bodali v rokah so vdrli bežiči v hišo in jo pretekli od vrha do tal. Toda našli niso nikogar, ne orjaka ne Royala de Beaureversa.

V.

Marija Croixmartska.

Ko je prikazen izrekla svojo kletev, se ni vdrla v tla, kakor sta mislila zločinca; zavila je okrog nagrobnega spomenika. Vsa izžrpana in zasopla, ubita po strašnem bremenu obujenih spominov, se je zgrudila na kolena, ne pred svojim lastnim grobom, nego pred drugim, tik zraven njenega. Ta grob je bil zaznamovan s preprosto pločo, v katero ni bilo vklesano nikako ime; napraviti jo je dala ona sama, pred mnogimi leti.

Uredba te revne gomile je bila Mariji Croixmartski prva skrb, ko je čez malone leto dni okrevala od rane, katero ji je zadalo jeklo prestolonaslednika Franca; ko se je otresla dolge duševne otrplosti in začela iznova — kakor pač more živeti bitje, ki nosi v grudih mrtvo srce...

Ta grob ji je postal sčasoma cilj vsakdanjih izprehodov. Ugajalo ji je tukaj; na tem kraju se je čutila varno pred svojo nesrečno usodo. Vabil jo je spomin na strašno noč, ko je prišla semkaj s svojim zaročencem Renaudom in gledala njegovo mrtvaško čelo; na noč, v kateri je Renaud pokopal kosti svoje matere, ki so jo bili živo sežgali na povelje gospoda de Croixmarta, velikega profosa in vrhovnega sodnika v Parizu...

Renaud; strašni prizor, ki je sledil poroki; njiju ljubezen, čista kakor plamen in brezmejna kakor

nebo; čitanje pisma, ki jo je izdalo soprogu — to so bili vrtoglavi spomini, nad katerimi se je sklanjala neprestano in preživljala nešteto krat iznova vso katastrofo svoje dnevne, prekratke sreče.

Strašni prizor čitanja sta bila Roncherolles in Saint-André podrobno opisala v teku razprave proti Mariji. Po njunem pripovedovanju ji ga je povedala Margot; zakaj Marija je bila v svojem magnetskem spanju izgubila vsak spomin na usodni dogodek. Šele tedaj je razumela ali vsaj mislila, da razume, zakaj se Renaud ni vrnil k nji! To dejstvo je zmanjšalo blek Renaudove slike v njenem srcu.

»Vseeno,« je govorila sama pri sebi v urah mračnih sanjarij, »leko bi mi bil odpustil. Mari je bil moj greh, da sem bila Croixmartska? Saj nisem vedela, da je moja skrb za očetovo življenje ovađusko! Da sem izdala Renaudovo mater — ne, tega ne bi bil smel misliti, če bi me bil ljubil, kakor sem ga ljubila jaz! Gorje meni! Karkoli je bilo mogoče, vse sem storila, da bi prikrila svoje žalostno ime. Zaradi tebe, Renaud, sem lagala Bogu pred oltarjem. Še zakona sem se branila, poteptala sem svoj ponos, zadušila v sebi glas deviške sramežljivosti!... In tvoj sin je zagledal luč sveta! Tvoj sin, Renaud! Če že nisi mislil na svojo ženo, kako da se nisi vsaj spomnil nanj? Ječar in ječarica sta se usmilila tvojega otroka, rojenega v globoki temnici... a ti — !«

Po tej mračni poti so hodili njene misli, odkar je bila zdrava. O bivanju v Templu ji je ostal le nepopoln spomin. Vso grozo in žalost življenja v podzemeljski ječi je razsvetljavala nesrečni jasna minuta sinovega rojstva.

(Dalje prihodnjič.)

Drobiž.

* Prefrigan slepar. Te dni je vzbudila v Parizu veliko senzacijo aretacija »podjetnika« Rochettija, ki je postal v Francoski nenavadno popularen radi mnogih sleparij, izvedenih na rovaš lahkovernih ljudi. Ze kot pikolo v kavarni se je odlikoval Rochetti po ve-

likem duhu »podjetnika«, pred vojno pa je ustanovil družbo za izkoriščanje francoskih rudnikov, v katero so finančniki na poziv dobro organizirane reklame vložili okoli 150.000 frankov. Lepega dne pa je izginil Rochetti in z njim tudi denar. Stvar je v javnosti napravila silno mučen vtis, ker so bili v afero zapleteni tudi visoki politični krogi. Rochetti je bil aretiran, a leta 1914 je stopil kot dobrovoljec v bojne vrste ter se vsepovedno zelo odlikoval, tako, da je dobil čin majorja in postal od vseh slavljen rodoljub. Njegova predznanost ga ni zapustila. Ustanovil je trgovsko industrijsko glasilo »Mercna« in zopet so ga radi nekih nepravilnosti vtaknili pod ključ. Leta 1919 je dobil zopet prostost in takoj je osnoval trgovsko mednarodno zvezo, katere naj organizira mednarodne sejme za propagando francoskega blaga. Vsa njegova »podvzjetja« so bila navdahnjena s patrijotizmom, s katerim se je znal dobro okoristiti. Imel je v Parizu svoje urade za prodajo sejmovskih prostorov, a ugled njegovim pustolovčinam je dajala temeljna glavica s 750.000 franki, katere se je pozneje zvišala na 2 milijona. Pred mesecem pa je Rochetti zopet izginil iz urada in z njim društvena blagajna z vsem kapitalom. Rochettija imajo sedaj že zopet v luknji, toda ko pride na svobodo, bo pa zopet osnoval kako »patrijotično« podjetje.

Prodaja se:

HIŠA V KAMNIKU ŠT. 58

s korporacijsko pravico zelo pripravna za obrtnike se prodaja. Pismena vprašanja na V. Sterle, Ljubljana, Volfova ul. 1. I. nadstropje. 2223

HIŠA

se prodaja iz proste roke z že dobro vpeplano trgovino 5 minut od rudnika, pol ure od postaje v Trbovljah. Natančnejša pojasnila daje G. Anton Medvešček, Loke 20. Trbovlje II. 2222

JAVNA DRAŽBA

raznega pohištva, obleke, zlatnine itd. dne 8. novembra ob 9. uri dop. v Ljubljani, Gledališka ul. 2, III. nadst. Okrajno sodišče Ljubljana.

POSESTVO

ki se nahaja v dobrem stanju, poslojpe kompletno s pohištvo 5 goved, 28 orolov zemlje, blizu Poljčan. Več se izve pri Antonu Wirte, Križni vrh, Poljčane. 2147

VEČ VAGONOV JABOLK se prodaja. Ljudevit Rosenberg, Čakovac.

PRODA SE

posesivo na Gorenjskem in enonadstropna hiša v Sp. Šiški. Ponudbe pod »posesivo« na upravo lista. 2227

SPALNA SOBA

moderna, nova, iz prvovrstnega lesa se ceno prodaja. Naslov pove Anončni zav. Drago Beseljak, Ljubljana. 2230

Službe:

PISARNIŠKI URADNIK

išče službe pri kakem spedičerskem podjetju. Zmožen je slovenskega, nemškega in italijanskega jezika. Naslov pove uprava

HIŠNIK

ki bi opravljal poleg hišnega dela tudi hlev. se sprejme. Resni, delavoljni naj stavijo svoje ponudbe pod »hišnik« na upravo. 2211

KLOBUČARSKA POMOČNIKE

sprejme tovarna klobukov »Seštr« d. d. i Skolji Loka. 221

IŠČEJO SE

en ključavničar za orodje (Werkzeugschlosser), en paser (Lustergütler) in en stiskavec za kovine (Metalldrucker) in industrijsko podjetje v bližini Maribora. Ponudbe in naslov v upravi lista. 2229

KONTORISTINJA

samostojna Slovenka in srbo-hrvatska korespondentinja, dobra strojevalnica in stenografinja se sprejme s 1. decembrom. Pismene prijave z navedbo dosedanjega službenega mesta, zahtev in osebnih podatkov na Bašini i drug, tovarna telovadnega orodja, Ljubljana, Pred školijo 19. 2218

TRGOVSKO NAOBRAZEN

gospod, več vseh trgovskih in pisarniških poslov, išče primerne službe. Ponudbe na oglasni zavod S. Sušnik, Maribor, Slovenska ul. 15. 2226

Razno:

TRGOVINO

z mešanim blagom na prometnem kraju iščem takoj v najem. Dopise prosim na upravo tega lista pod »podjetje«. 2224

GOSPODIČNA SE SPREJME NA STANOVANJE IN HRANO

poizve se v strojni stavnici v Zvezni tiskarni

LOKAL

v sredini mesta se išče protit dobri najemini. Pismene ponudbe na upravo »Jugoslavije« M. A. S. 2186

Naročajte in širite „JUGOSLAVIJO!“

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovost v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov

za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog. Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica šte. 19.

Premog Premog

prvovrsten

kosovec in orehovec po zelo nizki ceni, dobavljiv takoj in za stalno.

Vprašanja pod „premog“ na upravo lista.

Dobava samo v vagonih.

Po nizki ceni:

nova dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji tudi malo rabljeni.

F. BATJEL, Ljubljana

Stari trg šte. 28.

Karlovka cesta šte. 4.

Prazne nove in rabljene

vreče (djakove)

v vsaki množini po najnižji ceni pri

FR. SIRC, KRANJ.

Kupujem suhe gobe, fižol, brinjevo olje.

Za Miklavža!

Najcenejše in najhvaležnejše darilo našim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spadajočim besedilom, za pouk in kratek čas K 20—

Moj ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu K 32—

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za pobiranje z akvarel-barvami ali pastel-barvnik K 12—

„Črnilpeter“, staroznana, vesela družabna igra za zimske večere. 1 igra K 8—

Vse se dobi v

Zvezni knjigarni

v Ljubljani, Marijin trg 8

Ženski zdravnik in porodničar

med. univ. dr. Franc Toplak

bivši večletni sekundarj dež. bolnice v Ljubljani, elève-opater vseučiliške ginekološke in porodniške klinike prof. Pithe v Pragi.

ordinira od 11.—12. in od 2.—4.

(razven ob nedeljah in praznikih.)

MARIBOR, Glavni trg šte. 18.

Elektrotehnično podjetje Fran Saks

Maribor,
Slovenska ulica 20.

Ljubljana,
Rimska cesta 10.

obvešča svoje odjemalce in trgovske prijatelje, da je začel izvrševati elektrotehnično obratovanje z 1. oktobrom t. l. zopet samostojno in ni več v družbi z g. Tratnikom.

Priporoča se za zgradbo vseh v elektrotehnično stroko spadajočih del, katere izvršuje z znano vestnostjo.

Parketne deščice

iz slavonskega hrasta dobavlja v vsaki množini in poklada najceneje

Jos. R. Puh

Ljubljana

Gradaška ul. 22. Tel. 513.

H. SELJAK

galoše

gamaše

obutev

Ljubljana, Prešernova ul. 95.

Mnogo časa in denarja si prihranite ako takoj naročite

„Expres“

kotno računarico.

„Ekspres“ je zakonito zavarovana je najmodernejša in najboljša računska tabela za množenje in deljenje.

„Ekspres“ je najcenejša računska tabela ter stane s poštnino vred vzorec A 5 din., vzorec B 7 din.

Naroča se pri

ZVEZNI TISKARNI

V LJUBLJANI.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg št. 8, ob Ljubljanici.

:: Podružnica v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in

vlogo na tekoči račun po

Ustanovljen septembra 1919.

Promet v lansk. l. nad 128.000.000 K.



4¹ 0
2 0



čistih brez odbitka rentnega

davka.

Neposredno pod državnim

nadzorstvom.